

Sygn. akt II KK 10/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **P. B.**

skazanego z art. 288 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 24 stycznia 2019 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego

(PK IV Ksk [...]) na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w S.

z dnia 13 października 2017 r., sygn. II K [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S.**

UZASADNIENIE

P. B. został oskarżony o to, że:

- I. w dniu 27 grudnia 2016 r. w piwnicach bloku mieszkalnego przy ul. P. [...] w S., poprzez podpalenie dokonał uszkodzenia instalacji wodnokanalizacyjnej, centralnego ogrzewania i instalacji elektrycznej, powodując straty w kwocie 9.169,26 zł na szkodę [...] Towarzystwa Ubezpieczeń [...], tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- II. w dniu 15 marca 2016 r. w S. przy ul. B., poprzez wybite lewej przedniej, lewej tylnej, prawej przedniej szyby, oberwanie obu lusterek oraz pocięcie skórzanej tapicerki i podsufitki dokonał uszkodzenia samochodu marki B. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 77.344,93 zł na szkodę [...] Centrum Likwidacji [...] w W., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- III. w okresie od 19 marca do 20 marca 2016 r. w S. przy ul. P., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej karoserii dokonał uszkodzenia samochodu marki S. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 700 zł na szkodę S. Sp. z o.o., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- IV. w dniu 25 czerwca 2016 r. w S. przy ul. S., poprzez wgniecenie pokrywy silnika i wgniecenie dachu dokonał uszkodzenia samochodu marki O. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 2.200 zł na szkodę Ł. Z., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- V. w okresie od 16 lipca 2016 r. do 18 lipca 2016 r. w S. przy ul. R., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej na prawym tylnym nadkolu dokonał uszkodzenia samochodu marki O. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 1.000 zł na szkodę T. D., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- VI. w dniu 1 sierpnia 2016 r. w S. przy ul. G., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej prawych przednich i tylnych drzwi dokonał uszkodzenia samochodu marki F. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 1.000 zł na szkodę B. W., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- VII. w okresie od 13 sierpnia do 14 sierpnia 2016 r. w S. przy ul. S., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej lewych drzwi, błotnika i klapy bagażnika

- dokonał uszkodzenia samochodu marki O. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 1.600 zł na szkodę M. P., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- VIII. w okresie od 8 października 2016 r. do 9 października 2016 r. w S. przy ul. W., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej tylnego lewego błotnika i tylnych lewych drzwi dokonał uszkodzenia samochodu marki O. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 1.000 zł na szkodę T. D., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- IX. w dniu 7 grudnia 2016 r. w S. przy ul. B., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej na przednim błotniku i przednich drzwiach z lewej strony dokonał uszkodzenia samochodu marki S. o nr rej. [...], powodując straty w wysokości 5.156,11 zł na szkodę [...] S.A. Centrum Likwidacji Szkód, tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- X. w dniu 24 grudnia 2016 r. w S. przy ul. P., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej na tylnym lewym i prawym błotniku, dokonał uszkodzenia samochodu marki V. o nr rej. [...], powodując tym straty w kwocie 1.500 zł na szkodę W. K., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.;
- XI. w okresie od 23 grudnia 2016 r. do 24 grudnia 2016 r. w S. przy ul. S., poprzez zarysowanie powłoki lakierniczej na drzwiach przednich i tylnych z lewej strony oraz przecięcie opony przedniej lewej dokonał uszkodzenia samochodu marki T. o nr rej. [...], powodując straty w kwocie 1.100 zł na szkodę R. M., tj. o czyn z art. 288 § 1 k.k.

Wraz z aktem oskarżenia przeciwko P. B., prokurator Prokuratury Rejonowej w S. skierował do Sądu wnioski w trybie art. 335 § 2 k.p.k. o wydanie na posiedzeniu wyroku skazującego za zarzucane mu występki i orzeczenie uzgodnionych z oskarżonym kar i środków karnych.

Na posiedzeniu w dniu 13 października 2017 r. przewodniczący poddał pod rozprawę obecnych stron modyfikację wniosku poprzez przyjęcie, że czyny zarzucane oskarżonemu P. B. w pkt II-XI stanowią ciąg przestępstw z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., a także poprzez wyeliminowanie z opisu czynów firm ubezpieczeniowych.

Obecny na posiedzeniu prokurator zmodyfikował wniosek poprzez przyjęcie, iż czyny z pkt II – XI stanowią ciąg przestępstw z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1

k.k., a także przyjęcie, że we wniosku prokuratora błędnie przyjęto kwalifikację z art. 286 § 1 k.k., zamiast art. 288 § 1 k.k. i wniósł o wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności za czyn z pkt I aktu oskarżenia z art. 288 § 1 k.k. - 6 miesięcy pozbawienia wolności, a za czyny z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. - kary 2 lat pozbawienia wolności, wymierzenie kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności, z obowiązkiem naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonych w miejsce firm ubezpieczeniowych.

Oskarżony i jego obrońca przychyliłi się do zmodyfikowanego wniosku i wnieśli o jego uwzględnienie.

Na podstawie art. 343 § 6 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. Sąd postanowił uwzględnić wniosek o wydanie wyroku bez przeprowadzenia rozprawy, uznając, że istnieją warunki do wydania orzeczenia, gdyż oświadczenia dowodowe oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami, zaś postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte.

Wyrokiem z dnia 13 października 2017 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w S. uznał P. B. za winnego popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt I aktu oskarżenia z art. 288 § 1 k.k., przy doprecyzowaniu, że czyn został popełniony na szkodę Spółdzielni [...] w S. i za to na podstawie art. 288 § 1 k.k. skazał go na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności. W pkt 2 wyroku uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów z pkt II-XI aktu oskarżenia precyzując, że czyn z pkt II został popełniony na szkodę M. K., czyn z pkt IX na szkodę C. S.A. w O., przy ustaleniu, że czyny zostały popełnione w krótkich odstępach czasu i przy wykorzystaniu takiej samej sposobności i za to za każdy z czynów z punktu II-XI na podstawie art. 288 § 1 k.k. skazał go, a na podstawie art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę 2 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 91 § 2 k.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., łącząc jednostkowe kary pozbawienia wolności, Sąd orzekł o karze łącznej w wymiarze 2 lat pozbawienia wolności, zaliczając na jej poczet okres zatrzymania w sprawie w dniu 20 stycznia 2017 r. w godzinach 8:30 - 18:00 (1 dzień).

Na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzeczono wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem przypisanym w pkt 1 wyroku

poprzez zapłatę kwoty 9.169,26 zł na rzecz pokrzywdzonej Spółdzielni [...] w S., a nadto orzekł o obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwami przypisanymi w pkt 2 wyroku poprzez zapłatę kwoty:

- a) 77.344,93 zł na rzecz pokrzywdzonego M. K.,
- b) 700 zł na rzecz pokrzywdzonej Sp. z o.o. S.,
- c) 2.200 zł na rzecz pokrzywdzonego Ł. Z.,
- d) 1.000 zł na rzecz pokrzywdzonego T. D.,
- e) 1.000 zł na rzecz B. W.,
- f) 1.600 zł na rzecz pokrzywdzonej M. P.,
- g) 1.000 zł na rzecz pokrzywdzonego T. D.,
- h) 5.156,11 zł na rzecz pokrzywdzonej C. S.A. w O.,
- i) 1.500 zł na rzecz pokrzywdzonego W. K.,
- j) 1.110 zł na rzecz pokrzywdzonego R. M..

Wyrok uprawomocnił się w dniu 21 października 2017 r. bez postępowania odwoławczego, albowiem żadna ze stron go nie zaskarżyła.

We wniesionej na korzyść skazanego P. B. kasacji, zaskarżając wyrok w całości, Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny, na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. oraz art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., polegające na uwzględnieniu wniosku prokuratora o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, a w następstwie wydanie wyroku skazującego P. B. za czyny z art. 288 § 1 k.k. i z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 2 k.k. w sytuacji, gdy wina i okoliczności popełnienia przestępstw budziły wątpliwości co do możliwości popełnienia czynów przez oskarżonego w dniach od 15 – 20 marca 2016 r., podczas jego pobytu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym, bez zweryfikowania czy w tym czasie placówkę opuszczał oraz przy istnieniu wątpliwości co do zdolności oskarżonego do rozpoznania znaczenia czynów i kierowania swoim postępowaniem w czasie ich popełnienia, wynikających z informacji o odbywaniu przez niego kary pozbawienia

wolności z poddaniem go indywidulanemu programowi terapeutycznemu w oddziale terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi i upośledzonych umysłowo.” W konkluzji autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona na korzyść skazanego przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Niezmiennym pozostaje stanowisko Sądu Najwyższego zgodnie z którym, orzekający w trybie art. 343 k.p.k. sąd jest zobowiązany do zbadania wniosku prokuratora pod względem formalnym, przeanalizowania przesłanek wymienionych w art. 335 § 2 k.p.k., jeśli wniosek został złożony na tej podstawie oraz skontrolowania zgodności propozycji zawartych we wniosku z przepisami obowiązującego prawa materialnego (m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 20 kwietnia 2017 r., II KK 112/17, LEX nr 2278306, z dnia 14 lipca 2016 r., III KK 221/16, LEX nr 2071128, czy z dnia 4 lutego 2016 r., IV KK 366/15, LEX nr 1974082)

Fakt zawarcia „porozumienia” pomiędzy prokuratorem a oskarżonym, którego skutkiem jest złożenie wniosku o wydanie wyroku bez przeprowadzania rozprawy, nie zwalnia sądu z realizacji ciężących na nim obowiązków. Nie czyni tego także zgoda oskarżonego na wydanie orzeczenia we wskazanym trybie, o ustalonej między stronami postępowania sądowego treści. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami niezgodność wniosku złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k. z wymaganiami procesowymi bądź z obowiązującym prawem materialnym pociąga za sobą, stosownie do art. 343 § 7 k.p.k., konieczność rozpoznania sprawy na zasadach ogólnych, chyba że zgodnie z art. 343 § 3 k.p.k. sąd uzależni uwzględnienie wniosku od dokonania w nim przez prokuratora wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego.

Z lektury akt sprawy wynika, że:

- akt oskarżenia wraz z wnioskiem prokuratora w trybie art. 335 § 2 k.p.k. wpłynął do Sądu Rejonowego w S. w dniu 30 czerwca 2017 r. (k.329/II);
- w dniu 31 lipca 2017 r. do Sądu wpłynęło pismo oskarżonego P. B., zawierające wniosek o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu; oskarżony argumentował, iż brak dochodów spowodowany jest pobytem na oddziale terapeutycznym zakładu karnego; dodatkowo oskarżony w piśmie tym przyznał się do popełnienia czynu z pkt I aktu oskarżenia, zaprzeczył jednocześnie aby dopuścić się popełnienia pozostałych zarzuconych mu czynów, podnosząc, iż w dniach 15 – 20 marca 2016 r. przebywał w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym (k.346-347/II);
- postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2017 r. Sąd wyznaczył oskarżonemu obrońcę z urzędu (k.345/II); zarządzono również zwrócenie się do oskarżonego P. B. o podanie w terminie 7 dni, w którym ośrodku wychowawczym przebywał w okresie od 15 – 20 marca 2016 r. a po uzyskaniu informacji nakazano zwrócenie się do tego ośrodka o potwierdzenie, czy faktycznie P. B. we wskazywanych dniach tam przebywał, a jeśli tak, to czy opuszczał placówkę, kiedy i na jak długo;
- odpis postanowienia wraz z wezwaniem oskarżony odebrał w dniu 17 sierpnia 2017 r. (k.357/II); w określonym terminie oskarżony nie odniósł się do wezwania Sądu;
- w dniu 22 sierpnia 2017 r. wpłynęło do Sądu pismo z Zakładu Karnego w S. informujące, że skazany P. B. odbywa karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. Zakład Karny wnioskował o rozważenie możliwości takiego sposobu prowadzenia postępowania, który umożliwi pozostawienie skazanego w oddziale terapeutycznym do czasu zakończenia oddziaływań terapeutycznych, ponieważ realizuje on indywidualny program terapeutyczny (k.353/II);
- na posiedzenie w dniu 13 października 2017 r. stawiał się oskarżony oraz jego obrońca z urzędu; o czynnościach podjętych na tym posiedzeniu była już mowa we wstępnej części uzasadnienia, stąd bezcelowe wydaje się ich powtarzanie. Zasadnym wydaje się jedynie powtórzenie, że na podstawie art. 343 § 6 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. Sąd postanowił uwzględnić wniosek o wydanie wyroku bez

przeprowadzenia rozprawy, uznając, że istnieją warunki do wydania orzeczenia, gdyż oświadczenia dowodowe oskarżonego nie są sprzeczne z dokonanymi ustaleniami, zaś postawa oskarżonego wskazuje, że cele postępowania zostaną osiągnięte (k.360-361/II). W konsekwencji wyrokiem z dnia 13 października 2017 r., sygn. akt II K [...], Sąd Rejonowy w S. uznał P. B. za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów.

W dniu 19 października 2017 r. wpłynęło zaświadczenie wystawione przez Dyrektora Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii [...] w W. poświadczające, że P. B. w dniach 15 – 19 marca 2016 r. był obecny w placówce (k.370/II).

Żadna ze stron nie zaskarżyła wyroku Sądu Rejonowego, który uprawomocnił się w dniu 21 października 2017 r. (k.362/II).

Przedstawiona analiza pozwala na następujące wnioski:

1. uwadze orzekającego Sądu uszło, iż zachodziły wątpliwości co do możliwości popełnienia przez oskarżonego zarzucanych mu w dniach 15 – 20 marca 2016 r. przestępstw, co wprost wynikało z wniesionego przez niego w dniu 30 lipca 2017 r. pisma. Wątpliwości takie pojawiły się po stronie Sądu, skoro wezwał oskarżonego do podania w terminie 7 dni, w jakim ośrodku przebywał, i zdecydował by po uzyskaniu tych informacji zwrócić się do ustalonej placówki o potwierdzenie jego pobytu oraz tego, czy opuszczał placówkę, kiedy i na jak długo.

Do dnia posiedzenia wyznaczonego na 13 października 2017 r. taka informacja nie wpłynęła, mimo to Sąd wydał w tym dniu wyrok, którym uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanych mu czynów (uwaga ta dotyczy dwóch pierwszych czynów wchodzących w ciąg przestępstw z pkt 2 wyroku;

2. wątpliwości Sądu co do możliwości przypisania oskarżonemu P. B. winy powinna wzbudzić informacja z Zakładu Karnego w S., z której wynikało, iż skazany odbywa karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo. Zakład karny wnioskował „o rozważenie możliwości takiego sposobu prowadzenia postępowania, który umożliwi pozostawienie skazanego w oddziale terapeutycznym do czasu zakończenia oddziaływań terapeutycznych. Skazany realizuje indywidualny program terapeutyczny" (k.353/II).

Zgodzić należy się z autorem kasacji, iż „ustawodawca zezwalając na rezygnację z formalnego postępowania dowodowego, jednocześnie wymaga, aby sąd rozważając dopuszczalność skazania w trybie konsensualnym, doszedł do niekwestionowanego wniosku, że brak jest wątpliwości co do okoliczności popełnienia przestępstwa. Innymi słowy wyrok musi być oparty na niekwestionowanej podstawie faktycznej, co oznacza, że dowody muszą wskazywać na sprawstwo i potwierdzać winę oraz muszą utwierdzać sąd w przekonaniu, że oskarżony jest winny popełnienia zarzucanego przestępstwa” (k.5-6 kasacji). Wątpliwości związane ze sprawstwem skazanego, co do czynów z pkt II i III aktu oskarżenia, wynikające z informacji o pobycie skazanego w ośrodku wychowawczym powinny spowodować zbadanie tej kwestii zwłaszcza, że głównym dowodem potwierdzającym te zarzuty są wyjaśnienia samego skazanego. Jednocześnie zwrócić należy uwagę, że „jeżeli sąd dysponuje sygnałem wskazującym na istnienie wątpliwości co do stanu zdrowia psychicznego oskarżonego, bowiem przy przesłuchaniu w postępowaniu przygotowawczym oskarżony oświadczył, że leczy się psychiatrycznie na depresję, to przyjęcie przez sąd, że wina oskarżonego nie budzi wątpliwości (art. 335 § 1 k.p.k.), jest bezpodstawne” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2017 r., V KK 129/17, LEX nr 2298316). Istotne wątpliwości w tej mierze winny towarzyszyć Sądowi Rejonowemu wobec omówionej wcześniej informacji nadesłanej przez administrację Zakładu Karnego.

Decyzja Sądu Rejonowego o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu i uwzględnieniu w trybie art. 343 § 6 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k. wniosku o wydanie wyroku bez przeprowadzenia rozprawy, przy niezastosowaniu się do wymogów określonych przepisami art. 335 § 2 k.p.k. i 343 § 7 k.p.k. spowodowała, że zaskarżone orzeczenie dotknięte jest rażącym naruszeniem prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść wyroku.

Ze wskazanych powodów konieczne stało się uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S., który przy ponownym jej rozpoznawaniu weźmie pod uwagę poczynione spostrzeżenia i przeprowadzi postępowanie w zgodzie z obowiązującym prawem.

Mając powyższe na uwadze, Sąd orzekł jak na wstępie.